

Ob vodi rastejo trajnice z razkošnimi listi.

TRAJNICE ZA MOKRA TLA

Mokra tla v vrtu so lahko velika nadloga in stalna skrb, če želimo imeti urejen vrt, saj trata in večina rastlin v preveč mokrih tleh ne uspeva dobro. Težave se lahko lotimo s tem, da uredimo drenažo, ki bo poskrbela za dodatno odtekanje talne vode. To pa ne pomeni, da bomo težavo za vedno rešili. Lahko tudi mokra tla v vrtu vzamemo kot prednost in posadimo primerne rastline, ki jim taka tla ustrezajo. Z roko v roki z naravo, bi lahko rekli, in ne proti njej. Besedilo in fotografije: Bernarda Strgar Satler

Voda v vrtu je velikokrat dobrodošla, saj vanj vnese dodatno življenje. Ko pa je vode preveč oziroma se razširi na predele vrta, kjer želimo, da nam uspevajo prav določene rastline in trata, postane voda moteč element, lepo urejen vrt pa vprašljiv. Na katerikoli način se bomo lotili urejanja takega vrta, pa moramo prej poznati vzroke za zastajanje vode. Postaviti si moramo nekaj vprašanj. Zastaja voda le ob večjih deževjih za nekaj ur ali nekaj dni in potem odteče? Se zemlja potem osuši ali ostane vedno mokra? Imamo v vrtu tla, ki so mokra ne glede na deževje? Vzroki za mokra tla so lahko namreč različni – stalna visoka podtalnica, izvir vode v bližini, neprepustna plast zemlje ali kamnin, ki ne dopušča pronicanje vode, in še marsikaj je lahko vzrok.

Filipendula 'Kahome' – sorta oslada, ki zraste le 40 cm.

Ligularia stenocephala 'The Rocket' – razkošna trajnica z velikimi nacepljenimi listi in rumenimi socvetji.

Darmera peltata (syn. *Peltiphyllum peltatum*) – rastlina z velikimi razkošnimi listi, ki za svojo rast in razvoj potrebuje veliko vode.

Testirajmo svojo vrtno zemljo

Pomembno je tudi, kakšen tip tal oz. zemlje imamo v vrtu in koliko vode lahko le-ta sprejme – peščena tla se hitreje zasitijo z vodo kot ilovnata, ki sprejmejo večje količine vode. Za testiranje zemlje v vrtu izkopljemo manjšo jamo, 60–70 cm v globino, in jo pustimo nekaj tednov odprto. V tem času opazujemo količino vode v jami in se glede na rezultate odločimo za ustrežno rešitev. Naj bo to drenaža, dvignjene grede, za manjše površine pa dodajanje peska in vlaknatih substratov, ki bodo izboljšali strukturo zemlje.

Slabo obrnimo sebi v prid

Znana angleška vrtnarica Beth Chatto, avtorica številnih knjig in dobitnica nekaj zlatih medalj na prestižnem Chelsea Flower Showu, je v svojih dolgoletnih izkušnjah ugotovila, da se proti naravi ne gre bojevati, temveč je treba navidezne slabosti nekega prostora oz. zemljišča obrniti sebi v prid. Pred nekaj desetletji sta z možem na vzhodu Anglije – uro vožnje z vlakom iz Londona – kupila veliko zemljišče, da bi si na njem uredila vrtnarijo s posebnimi trajnicami v velikem urejenem vrtu. Za zemljišče se je pozneje izkazalo, da je velik njegov del izjemno sušen, drugi del pa izjemno vlažen. Nekaj let je na najrazličnejše načine poskušala izboljšati zemljo, da bi lahko v vrtu gojila rastline, ki so ji bile pri srcu. Po letih velikih stroškov brez rezultata, po letih poskušanja in mnogih ponesrečenih poskusih je prišla do spoznanja, da ima narava svoje zakonitosti, ki jih je treba upoštevati, v kolikor želimo imeti urejen in lep vrt, ki nam bo v veselje, ne pa samo v breme in strošek. Z obširnimi znanjem in poznavanjem rastlin, z večletnimi izkušnjami in učenjem iz lastnih napak je začela o mokrih tleh v svojem vrtu razmišljati kot o prednosti, in ne kot o slabosti. Sedaj je njen vrt znan kot primer, kjer je sodelovanje z naravo in upoštevanjem ekoloških potreb rastlin privedlo do nastanka in razvoja prekrasnega vrta, ki ga letno občudujejo ljubitelji in poznavalci vrtov iz vsega sveta.

Rastline so se na mokra tla prilagodile na različne načine. Nekatere izmed njih lahko stalno uspevajo v vodi (vodne rastline), zopet druge prenesejo le manjšo zasičenost tal z vodo. Zelo različno, tako da imamo širok izbor rastlin, za katere lahko rečemo, da uspevajo v mokrih tleh.

Mokra tla imajo prednost – v njih lahko uspevajo rastline z velikimi razkošnimi listi, ki za svojo rast in razvoj potrebujejo veliko vode.

***Darmera peltata* (syn. *Peltiphyllum peltatum*), ščitnik** – je manj poznana trajnica, ki se odlikuje po lepo oblikovanih listih, ki se jeseni lepo obarvajo. Zraste 75–110 cm. Cvetovi so rožnati, cveti spomladi, še preden se razvijejo listi. Se zelo lepo razrašča in hitro prekrije površino. Sadimo jo tudi na rob ribnikov.

***Filipendula* sp., oslad** – trajnica, ki uspeva v mokrih kakor tudi v vlažnih tleh, saj je precej nezahtevna. Zanj so značilni lepo nacepljeni listi in cvetovi, ki nekoliko spominjajo na cvetove vrtnih kresnic (*Astilbe* sp.). Poznamo več vrst oz. sort. Naj omenim le eno izmed njih, to je *F. 'Kahome'*, ki zraste nekoliko niže, le 40 cm. Celo poletje cveti rožnato.

***Iris* sp., perunika** – perunike, posebej tiste iz vrst *I. sibirica*, *I. pseudacorus* in *I. kaempferi*, so s svojimi šopastimi listi, lepimi cvetovi, jesensko barvo listov in posušenimi stebli s semeni posebno dobrodošle v vsakem vrtu, saj uspevajo tudi v manj mokrih tleh. Razlikujejo se po višini, barvi cvetov in času cvetenja.

***Ligularia* sp., ligularija** – razkošna trajnica z velikimi listi, ki se med seboj razlikujejo pri različnih vrstah. Poleti se nad maso listov razvijejo stebela s socvetji rumene ali oranžne barve. Zrastejo tudi do 150 cm.

***Rodgersia* sp., rodgersija** – je trajnica, ki se odlikuje po lepih, velikih, nacepljenih listih, ki so pri vrsti *R. aesculifolia* podobni listom divjega kostanja. Zraste do 150 cm. Cveti poleti. Cvetovi so združeni v rožnata oz. bela socvetja.

Poleg opisanih trajnic lahko na mokra rastišča sadimo še mnoge druge, kot so *Ranunculus acris 'Multiplex'*, zlatica *Humulus lupulus 'Aureus'*, rumenolistni hmelj, *Hemerocallis* sp., maslenica, *Trollius* sp., pogačica, *Primula* sp., jeglič, *Galanthus* sp. med čebulnicami in še mnoge druge trajnice.

Trajnice
Strgar

Suhadolčanova 6
1231 Ljubljana Črnuče
Slovenija
Tel: (01) 561 20 89
<http://www.trajnice-strgar.si>
Trajnice pošiljamo tudi po pošti.